

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

**Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo**

Katalog znanja

Madžarščina II (madžarščina kot drugi jezik)

Srednje poklicno izobraževanje: 213 ur

Srednje poklicno izobraževanje: 213 ur
MADŽARŠČINA II (MADŽARŠČINA KOT DRUGI JEZIK)
Katalog znanja

Avtorici:

Hermína László, Dvojezična srednja šola Lendava
Mária Pisnjak, Zavod RS za šolstvo

Jezikovni pregled: **Argus, jezikovne in druge storitve, Renata Vrčkovnik s. p.**

Izdala: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo
Za ministrstvo: dr. **Simona Kustec**
Za zavod: dr. **Vinko Logaj**

Določeno na 205. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 20. 2. 2020.

Spletna izdaja
Ljubljana, 2020

Objava na spletnem naslovu:

<http://eportal.mss.edus.si/msswww/programi2020/programi/index.htm>

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani
[COBISS.SI-ID=20788995](https://nuk.ub.uni-lj.si/COBISS.SI-ID=20788995)
ISBN 978-961-03-0511-8 (Zavod RS za šolstvo, pdf)

KAZALO

1. OPREDELITEV PREDMETA.....	1
2. SPLOŠNI CILJI PREDMETA.....	2
3. CILJI IN VSEBINE.....	3
3.1. KOMUNIKACIJSKI NAMENI.....	3
3.2. RAZVOJNI CILJI IN VSEBINE.....	4
3.3. URESNIČEVANJE CILJEV.....	4
3.3.1. RAZVIJANJE ZMOŽNOSTI SLUŠNEGA RAZUMEVANJA.....	4
3.3.2. RAZVIJANJE ZMOŽNOSTI BRALNEGA RAZUMEVANJA.....	5
3.3.3. RAZVIJANJE GOVORNE ZMOŽNOSTI.....	6
3.3.4. RAZVIJANJE PISNE ZMOŽNOSTI.....	7
3.3.5. JEZIKOVNA ZNANJA.....	8
3.3.6. PRAVOPIS.....	10
3.3.7. TEMATSKI SKLOPI.....	10
4. STANDARDI ZNANJA.....	12
4.1. OPIS RAVNI B1+.....	12
4.2. OPIS RAVNI A1.....	13
5. SPECIALNODIDAKTIČNA NAVODILA.....	14
5.1. RAZVIJANJE SPRETNOSTI SLUŠNEGA RAZUMEVANJA.....	14
5.2. RAZVIJANJE BRALNEGA RAZUMEVANJA.....	15
5.3. RAZVIJANJE GOVORNIH MOŽNOSTI.....	17
5.4. RAZVIJANJE ZMOŽNOSTI PISNEGA IZRAŽANJA.....	19
5.5. RAZVIJANJE JEZIKOVNIH KOMPETENC.....	19
6. PREVERJANJE IN OCENJEVANJE ZNANJA.....	21

1. OPREDELITEV PREDMETA

Madžarščina ima na narodnostno mešanem območju Prekmurja poseben status: je t. i. prvi jezik dijakov madžarske narodnosti ter drugi jezik dijakov slovenske ali druge narodnosti. Slednji se namreč z madžarščino ne srečujejo zgolj v okviru šolskega izobraževanja, saj so vsak dan v stiku z jezikom, kulturo in mediji madžarske manjšine. Učenje jezika podpira tudi bližina Madžarske ter njena vse večja privlačnost v trgovskem, gospodarskem in turističnem smislu. Državi sta sočasno postali polnopravni članici Evropske unije, zato je tudi zaradi nadaljnjega izobraževanja in opravljanja dela pomembno znanje jezikov te regije.

Na narodnostno mešanem območju Prekmurja je poleg slovenščine uradni jezik tudi madžarščina, za zasedanje določenih delovnih mest je nujno potrebno znanje tega jezika.

Dvojezični programi SPI, ki jih izvaja Dvojezična srednja šola Lendava, so namenjeni predvsem učencem, ki so končali dvojezično osnovno šolo, vanje pa se vpisujejo tudi učenci z bližnjih osnovnih šol s slovenskim učnim jezikom. Za njihovo uspešnejše napredovanje v tem (učnem) jeziku in posledično boljše vključevanje v dvojezični pouk pri drugih predmetih, se pouk madžarščine kot drugega jezika, kamor so ti dijaki vključeni, poučuje z delno zunanjo diferenciacijo v vseh letnikih. Dijaki, ki prihajajo z enojezičnih OŠ, dosegajo cilje, učne vsebine in pričakovane dosežke, ki so v učnem načrtu označeni s poševnim tiskom, in glede na predznanje in zmožnosti tudi druge cilje.

V okviru predmeta poteka predvsem učenje jezika s poudarkom na komunikaciji, dijaki pa dobijo tudi kratek vpogled v madžarsko književnost, kulturo in zgodovino. Uresničevanje ciljev predmeta temelji na razvijanju kompetenc.

Cilj predmeta je, da dijaki do konca 3. letnika dosežejo raven B1+ (z več kulturnozgodovinskega znanja) oziroma A1.

2. SPLOŠNI CILJI PREDMETA

1. *Dijaki razvijejo pozitiven odnos do jezika in kulture madžarske narodnosti.*
2. *Dijaki usvojijo (regionalni) pogovorni jezik.*
3. *Dijaki usvojijo komunikacijske sposobnosti, potrebne za opravljanje družbenih dejavnosti, predvsem vsakdanjega življenja, za učenje in opravljanje dela ter olikano jezikovno vedenje.*
4. *Dijaki razvijajo sodelovalno zmožnost in strategije učenja jezika.*
5. *Dijaki spoznavajo dela iz madžarske književnosti, dobijo pogled v madžarsko kulturo.*

3. CILJI IN VSEBINE

3.1. KOMUNIKACIJSKI NAMENI

Dijak:

Komunikacijski nameni, potrebni pri družbenih stikih	zna: <ul style="list-style-type: none">• <i>pozdraviti, se posloviti, ogovoriti, se predstaviti,</i>• <i>poizvedovati po čem, odzvati se na zanimanje,</i>• <i>zaprostiti za dovoljenje in se na to odzvati,</i>• <i>zahvaliti se za kaj, se odzvati na zahvalo,</i>• <i>opravičiti se in se odzvati na to,</i>• <i>čestitati, izraziti dobre želje in se na to odzvati;</i>
Komunikacijski nameni, ki služijo izražanju čustev	zna izraziti: <ul style="list-style-type: none">• <i>veselje,</i>• <i>začudenje,</i>• <i>otožnost,</i>• <i>obžalovanje;</i>
Komunikacijski nameni, ki služijo izražanju mnenj	zna izraziti: <ul style="list-style-type: none">• <i>svoje mnenje in se odzvati na mnenje drugih,</i>• <i>svoje strinjanje in nestrinjanje,</i>• <i>ugajanje in nenaklonjenost,</i>• <i>želje, sposobnosti, potrebe in možnosti;</i>
Komunikacijski nameni, ki se navezujejo na izmenjavo informacij	<ul style="list-style-type: none">• <i>določi in opiše stvari,</i>• <i>pripoveduje o dogodkih, označi osebe,</i>• <i>zaprosi za informacijo in jo nudi,</i>• <i>odgovori pritrdilno ali odklonilno;</i>
Komunikacijski nameni, ki vplivajo na dejavnost partnerja	<ul style="list-style-type: none">• <i>izrazi prošnjo, prepoved, poziv,</i>• <i>zaprosi za pomoč in se odzove na prošnjo pomoči,</i>• <i>predlaga in se odzove na predloge,</i>• <i>izrazi vabilo in se nanj odzove;</i>
Komunikacijski nameni, značilni za interakcije	<ul style="list-style-type: none">• <i>zastavi povratno vprašanje,</i>• <i>zaprosi za ponovitev,</i>• <i>izrazi nerazumevanje,</i>• <i>zaprosi npr. za glasnejši ali počasnejši govor.</i>

POJMOVNI SKLOPI:

- izražanje dejanja, dogajanja in obstajanja
- izražanje svojilnosti
- prostorske in časovne razmere
- količinske in kvalitativne razmere
- modalnost
- odnosi med skloni
- logična razmerja
- sredstva za povezovanje besedil

Komunikacijske namene in pojmovne sklope razvijamo na vseh štirih sporazumevalnih področjih.

3.2. RAZVOJNI CILJI IN VSEBINE

Dijaki:

- *usvojijo madžarski pogovorni in knjižni jezik;*
- *razvijajo zmožnost izražanja različnih sporočevalnih namenov;*
- usvojijo pravorečna znanja in znanja o pravilni rabi jezika, govorijo s primernim naglasom in intonacijo;
- izoblikujejo kultivirano jezikovno obnašanje;
- ob obravnavi besedil razvijajo zmožnost razumevanja besedil;
- razvijajo zmožnost tvorbe pisnih besedil;
- *bogatijo besedišče*, razvijajo pragmatične-logične-slovnične zmožnosti (jezikovne, pravorečne in pravopisne);
- se seznanijo z madžarsko kulturno zgodovino; svojo splošno in književno razgledanost bogatijo z branjem, ogledom gledaliških predstav in na strokovnih ekskurzijah.

3.3. URESNIČEVANJE CILJEV

3.3.1. RAZVIJANJE ZMOŽNOSTI SLUŠNEGA RAZUMEVANJA

Dijaki poslušajo/gledajo in sprejemajo govorjena umetnostna in neumetnostna besedila.

- Poslušajo/gledajo pogovore in govorne vaje, razberejo informacije in pomembne elemente.
- Razvijajo zmožnost kritičnega, logičnega razmišljanja, sklepanja in interpretiranja.

Dijak:

Vodene ure, interakcije	<ul style="list-style-type: none">• razume govor učitelja in sošolcev, navodila za delo in jim lahko sledi;
Razumevanje monoloških besedil in besedil množičnih komunikacijskih sredstev	<ul style="list-style-type: none">• razume bistvo preprostejših besedil, razume in poišče pomembne podatke, ki se nahajajo v njih,• razume preproste uradne objave, reklamna besedila, televizijski in radijski spored (poljudnoznanstvena besedila, povezana z njegovim poklicem),• razume preprosta besedila, povezana z njegovim poklicem (npr. naročilo, reklamacija ...);
Razumevanje govornih dvogovornih besedil	<ul style="list-style-type: none">• v vsakdanjem govornem položaju razume govorce v maternem jeziku,• razume bistvo dvogovornega besedila, povezanega z njegovim poklicem (npr. sprejem strank, sprejem naročil);
Razumevanje preprostejših umetnostnih besedil	<ul style="list-style-type: none">• razume bistvo umetnostnih besedil (pesem, gledališka predstava, film, odlomek romana, pripovednega besedila);
Reševanje nalog	<ul style="list-style-type: none">• reši ustne in pisne naloge v zvezi s poslušanim besedilom (iskanje informacij, povzetek, ugotavljanje bistva, povezanost slike in besedila, ugotavljanje okoliščin govornega položaja, iskanje pomena neznanih besed ob pomoči slovarja).

3.3.2. RAZVIJANJE ZMOŽNOSTI BRALNEGA RAZUMEVANJA

Dijaki berejo in sprejemajo pisna umetnostna in neumetnostna besedila.

- Razvijajo zmožnost kritičnega, logičnega razmišljanja, sklepanja in interpretiranja.
- Ob šolskem in domačem branju razvijajo zmožnost branja z razumevanjem in zmožnost ustreznega (dobra intonacija, dober ritem) glasnega branja.

Dijak:

Razumevanje monoloških besedil	<ul style="list-style-type: none">• razume besedila o vsakdanjih temah, ki vsebujejo tudi neznane besede,• se znajde v danem besedilu, razume pomembne informacije besedila in jih poišče,• razume pogostejše besedilne vrste iz vsakdanjega življenja (zasebno pismo, reklame, jedilni list, vremenska napoved, informiranje, napotek ...),• razume preprosta besedila, povezana z njegovim poklicnim življenjem (oglas, reklame, navodila za uporabo, razpis delovnega mesta);
Reševanje nalog	<ul style="list-style-type: none">• reši ustne in pisne naloge v zvezi s prebranim besedilom (iskanje informacij, povzetek, ugotavljanje bistva, povezanost slike in besedila, ugotavljanje okoliščin govornega položaja, iskanje pomena neznanih besed ob pomoči slovarja);
Razumevanje preprostejših umetnostnih besedil	<ul style="list-style-type: none">• razume bistvo, sporočilo prebranih umetnostnih besedil (pesem, gledališka predstava, film, odlomek iz romana ali pripovednega dela), ugotovi temo, kraj in čas dogajanja,• pripravi oznako oseb;
Branje, glasno branje	<ul style="list-style-type: none">• po učiteljevem glasnem branju ali poslušanju posnetka in predhodni pripravi prebere besedilo s primernim naglasom in intonacijo.

3.3.3. RAZVIJANJE GOVORNE ZMOŽNOSTI

Dijaki se pogovarjajo (monolog, dialog), pripravijo in izvedejo govorne vaje.

- Razvijajo zmožnost izražanja različnih govornih namer.
- Usvojijo zahteve za pravilno izgovarjavo in jezikovno pravilnost, govorijo z ustreznim naglasom in intonacijo.
- Usvojijo kultivirano jezikovno vedenje, ki ustreza govornemu položaju.

Dijak:

Vključevanje v pogovor	<ul style="list-style-type: none">• se vključi v pogovor,• spozna in uporablja pravila jezikovnega bontona,• izrazi komunikacijski namen (<i>se predstavi, predstavi koga, se zahvali ...</i>),• usvoji in pogloblja zmožnost izražanja v zvezi s poklicnim življenjem (telefoniranje, sprejem strank ...),• izrazi svoje mnenje o videnem ali slišnem dogodku, prebranem besedilu;
Pridobivanje in posredovanje informacij	<ul style="list-style-type: none">• pri vsakdanjih opravilih zaprosi za informacijo, pomoč, napotek oziroma jih posreduje;
Tvorba preprostih neumetnostnih besedil	<ul style="list-style-type: none">• pripoveduje o dogajanju,• opiše kraj, predmet, izdelek, delovni proces,• označi osebo,• po ustrezni pripravi naredi povzetek, poročilo, nastopi z določenim krajšim referatom (strokovno področje);
Umetnostna besedila	<ul style="list-style-type: none">• pripoveduje o vsebini del,• označi udeležence, igralce,• izrazi svoje mnenje o delu,• se nauči nekaj pesmi in jih pove z ustreznim poudarkom, intonacijo.

3.3.4. RAZVIJANJE PISNE ZMOŽNOSTI

Dijaki pišejo besedila različnih zvrsti.

- Razvijajo zmožnost izražanja različnih sporočilnih namenov.
- Usvojijo in uporabljajo kriterije tvorbe besedil in zvrstne značilnosti.
- Razvijajo pravopisne zmožnosti in jezikovno pravilnost.

Dijak:

Pisna komunikacija	<ul style="list-style-type: none">• napiše razglednico, zasebno in uradno pismo, sms, faks,• izpolnjuje obrazce z osebnimi podatki,• zaprosi za informacije in jih posreduje;
Tvorba krajših neumetnostnih besedil	<ul style="list-style-type: none">• tvori krajša vsakdanja besedila (pripoved, opis),• tvori strokovna besedila (opis delovnega procesa, predstavitev izdelka),• tvori javna in uradna besedila (natečaj, prošnja, življenjepis, pooblastilo, potrdilo, vabilo, reklamacijo),• izpolni preproste obrazce;
Umetnostna besedila	<ul style="list-style-type: none">• opiše vsebino prebranih del,• pripravi oznako osebe,• na podlagi danih vidikov poroča o prebranih delih;
Reševanje nalog	<ul style="list-style-type: none">• pisno reši pravopisne, jezikovne naloge in naloge v zvezi z razumevanjem besedil.

3.3.5. JEZIKOVNA ZNANJA

Od dijakov ne pričakujemo poznavanja definicije naštetih načel in pravil, temveč njihovo uporabo pri tvorbi in razčlembi besedil. Izhajajoč iz tega se jih ne učijo na pamet, ampak jih vedno spoznavajo, vadijo in uporabljajo v kontekstu (besedilu), govornem položaju.

Glagol in glagolska spregatev

Dijaki izražajo dejanje, dogajanje in stanje v vseh treh časih in povednem, velelnem in pogojnem naklonu; ustrezno uporabljajo določno in nedoločno spregatev ter glagolski končnici -lak/-lek. Iz samostalnikov in pridevnikov tvorijo glagole.

Glagolske predpone

Poznajo funkcije glagolskih predpon in pravila pisanja glagolov s predponami.

Nedoločnik in deležja

Poznajo in (pri preoblikovanju povedi) uporabljajo *nedoločnik* in *deležja*.

Samostalnik

Poimenujejo živa bitja, nežive stvari in pojme v ednini in množini; ustrezno uporabljajo končnice za izražanje svojine, samostalnikom ustrezno dodajajo

sklonila in postpozicije. Iz pridevnikov in glagolov tvorijo samostalnike in obratno.

Pridevnik in stopnjevanje

Poimenujejo lastnosti naravo, opremljenost z nečim, **pripadnost**, položaj, velikost oseb, predmetov in stvari v ednini in množini; **stopnjujejo pridevnike**. Iz samostalnikov in glagolov tvorijo pridevnike in obratno.

Števniki

Označijo **število, količino** (glavni števniki, ulomljeno število), zaporedno mesto v vrsti (vrstilni števniki) s samostalnikom poimenovanih oseb, stvari in pojmov; poznajo in uporabljajo določne in nedoločne števnike; ustrezno dodajajo števnikom končnice (-s, -an/-en, -án/-én, -szor/-szer/-ször, -kor).

Zaimki

Poznajo in ustrezno uporabljajo različne vrste zaimkov (**osebni**, povratni, vzajemni, svojilni, **kazalni**, **vprašalni**) in njihove sklonske oblike.

Členi

Razlikujejo funkcijo določnega in nedoločnega člena in ju ustrezno uporabljajo.

Postpozicije

Poznajo in ustrezno uporabljajo pogoste postpozicije (za izražanje kraja, časa, vzroka, dajalnika).

Vezniki

Poznajo in uporabljajo pogoste priredne in podredne veznike.

Skladnja

Znajo tvoriti enostavčne in večstavčne povedi, jih razširjajo in preoblikujejo; usklajujejo osebek in povedek; pri tvorbi povedi razširjajo s predmetom, prislovnimi določili in prilastkom; vedo, kako vpliva predmet na povedkov glagol, in to upoštevajo; **znajo s prislovnimi določili izraziti okoliščine** (kraj (-ból, -ből; -ban, -ben; -ba, -be; -ról, -ről; -n, -on, -en, -ön; -ra, -re; -tól, -től; -nál, -nél; -hoz, hez, ház; -ig); čas (-kor; -tól, -től, -ig; -nta, -nte; -nként); način (-an, -en; -ul, -ül); **orodnik** (-val, -vel); vzrok in namen (-ért); dajalnik (-nak, -nek), **s prilastki pa kakovost, količino in svojino osnovnega člena.**

3.3.6. PRAVOPIS

Od dijakov ne pričakujemo, da se naučijo in ponovijo navedena načela in pravila, ampak da jih znajo uporabiti med obravnavo in pri tvorjenju besedil.

- **Načelo pisave po izgovarjavi** (pripone (oznaka za pretekli čas, končnica predmeta, -ú, -ú, tvorba/povezava pridevnika z -val, -vel, vezava -j znaka v velednem naklonu), pravilen zapis)
- **Etimološki način pisave (asimilacija, zlitje, spremembe soglasnikov v glagolskih oblikah)**
- **Tradicionalna pisava (pisanje ly)**
- **Poenostavljen način pisanja**
- **Pisava skupaj in narazen** (preprostejši primeri zloženek)
- **Velike in male začetnice** (male začetnice: prazniki, prireditve, narodi; velike začetnice: *zemljepisna imena (naselja, gore, reke, morja, države, ulice)*, imena inštitutov, blagovnih znamk, naslovi)
- **Deljenje besed** (preprosti primeri)
- **Ločila** (ločila, ki se postavljajo za prostim stavkom, pogostejši primeri ločil med stavčnimi členi (in, ali, vendar, ker...))
- **Zapisovanje števil in datumov**

3.3.7. TEMATSKI SKLOPI

- **Predstavitel** (*ime, starost, narodnost, poklic*)
- **Družina** (*predstavitel družine in doma, družinski prazniki, stiki s sorodniki*)
- **Šola** (*preprost opis, življenje dijakov, odnos med učiteljem in dijakom, šolske prireditve, dejavnosti*)
- **Človeški stiki** (*običaji, prijateljstvo, ljubezen*)
- **Opravila vsakdanjega življenja** (*pri zdravniku, urejanje zadev na pošti, v banki, na policiji, druge storitve*)
- **Vreme in oblačenje** (*letni časi, moda*)
- **Nakupovanje** (*nakupovanje prehranskih izdelkov in oblačil, nakupovalni običaji, blagovne znamke, nakupovalni centri, načini plačila*)
- **Prehrana** (*priljubljene jedi, pijače, gostoljubje, naročanje v restavraciji*)
- **Prosti čas, zabava** (*izleti, šport, glasba, branje*)
- **Potovanje** (*nakup vozovnic, turizem, nakupovalni turizem, madžarska mesta*)

- **Zdrav način življenja** (bolezni zaradi odvisnosti, pomembnost gibanja in prehrane)
- **Okolje** (varstvo okolja, odgovornost posameznika)
- **Svet dela, načrti za prihodnost** (*poklici*, vseživljenjsko učenje)
- **Kultura in književnost** (kulturna zgodovina, madžarski pisatelji, znanstveniki, izumitelji)

4. STANDARDI ZNANJA

Standardi znanja so označeni s krepko pisavo. Glede na število ur predmeta v srednje- in osnovnošolskem izobraževanju se ob koncu izobraževanja od dijakov pričakuje znanje jezika na ravni B1+ oziroma A1.

4.1. OPIS RAVNI B1+

Pri razločnem govorjenju v standardnem jeziku razume glavne točke, kadar gre za znane reči, s katerimi se redno srečuje pri delu, v šoli, prostem času itn. Znajde se v večini situacij, ki se pogosto zgodijo na potovanju po deželi, kjer se ta jezik govori. Tvoriti zna preprosta povezana besedila o temah, ki so mu znane ali ga zanimajo. Opisati zna izkušnje in dogodke, sanje, upanja in ambicije ter na kratko utemeljiti in pojasniti svoja mnenja in načrte.

RAZUMEVANJE BESEDIL		TVORBA BESEDIL		
SLUŠNO RAZUMEVANJE	BRALNO RAZ.	POGOVOR	VEZAN GOVOR	PISNA TVORBA
Dijak v pretežni meri razume govorno sporočanje v pogovornem jeziku, če je povezano s temo, ki mu je znana. Razume najpomembnejše informacije v besedilih o aktualnih dogodkih oziroma v oddajah, povezanih z njegovim zanimanjem in poklicem.	Razume besedila, ki govorijo o vsakdanjih temah ali so povezana z opravljanjem danega poklica oz. šolskim življenjem. Razume besedila o dogodkih, čustvih in željah.	Dijak je zmožen brez priprave sodelovati v pogovorih o njemu znani, zanimivi ali vsakdanji temi.	Zna opisati svoja doživetja in dogodke, želje in načrte, slednje zna tudi razložiti in argumentirati. Zna pripovedovati obnovo knjige ali filma, izraziti svoje mnenje.	Zna pisno tvoriti besedila o temah, ki ga zanimajo. V pismu zna opisati osebni pomen dogodkov in doživetij.

4.2. OPIS RAVNI A1

Razume in uporablja pogoste vsakdanje izraze in zelo osnovne besedne zveze, namenjene za zadovoljevanje konkretnih potreb. Predstaviti zna sebe in druge ter spraševati in odgovarjati na osebna vprašanja, na primer o tem, kje živi, o osebah, ki jih pozna, in o stvareh, ki jih ima. Obvlada preprosto interakcijo, če sogovorec govori počasi in razločno ter je pripravljen pomagati.

RAZUMEVANJE BESEDIL		TVORBA BESEDIL		
SLUŠNO RAZUMEVANJE	BRALNO RAZ.	POGOVOR	VEZAN GOVOR	PISNA TVORBA
<i>Dijak pri počasnem in razločnem govorjenju razume posamezne pogosto rabljene besede in najosnovnejše besedne zveze, ki se nanašajo nanj, na njegovo družino in neposredno življenjsko okolje.</i>	<i>Razume posamezna pogosto rabljena poimenovanja, besede in preproste stavke, na primer v obvestilih, na plakatih in v katalogih.</i>	<i>Dijak se preprosto sporazumeva, če je sogovornik pripravljen svoje izjave ponoviti počasneje ali jih pojasniti. Zna postavljati vprašanja, ki se nanašajo na trenutne potrebe ali splošne teme, in odgovarjati nanje.</i>	<i>Uporablja preproste besedne zveze in stavke, s katerimi lahko pove, kje živi, in opiše ljudi, ki jih pozna.</i>	<i>Piše kratka, preprosta sporočila, npr. razglednice. Zna izpolniti obrazce, ki zahtevajo osebne podatke.</i>

5. SPECIALNODIDAKTIČNA NAVODILA

Pri predmetu razvijamo predvsem štiri področja zmožnosti (slušno razumevanje, govorno sporočanje, pisno sporočanje, bralno razumevanje). Tudi pridobivanje (novega) znanja je podrejeno razvijanju zmožnosti, kar pomeni, da usvojena znanja uporabljamo pri sprejemanju in tvorbi besedil. Ker se dijaki programov SPI izobražujejo za uspešno opravljanje svojega poklica, jih ob navajanju na reševanje vsakdanjih govornih situacij navajamo tudi na uspešno reševanje govornih situacij, povezanih z njihovim poklicem. Učitelj pri izbiri besedil vedno upošteva vrsto programa.

Učitelj mora skrbno načrtovati svoje delo, za uspešno izvajanje učnih ur pa mora velikokrat sam iskati vire in druga gradiva (npr. zbiranje, po potrebi tudi tvorba primernih besedil).

Pri učnih urah mora zagotoviti takšno ozračje, da bodo dijaki radi sodelovali, četudi je njihovo besedišče revnejše. Najpogostejša dejavnost pri učnih urah naj bo pogovor (frontalni, v parih ali skupinah).

5.1. RAZVIJANJE SPRETNOSTI SLUŠNEGA RAZUMEVANJA

V verbalni komunikaciji ima slušno razumevanje vsaj tako pomembno vlogo kot samo verbalno izražanje. Dijaka je potrebno od samega začetka učenja jezika (česaravno z avtentičnimi ali prirejenimi besedili, ki so težja od njegovega jezikovnega znanja) pripravljati na to, da nudijo ključne besede in kontekst besedila zadostno oporo za razumevanje bistva besedila. Pri razvijanju spretnosti slušnega razumevanja naj ne bo dijak pozoren na posamezne izvzete segmente povedi (besedilo se ne obravnava iz gramatičnega, ampak iz leksikalnega aspekta!), temveč na globalno razumevanje celote.

Priprava na poslušanje besedila

Učitelj še pred predvajanjem zvočnega posnetka, primernega njihovemu jezikovnemu znanju, pripravi dijake na sprejemanje besedila, in sicer:

- seznanjeni jih z vrsto besedila,
- pove nekaj splošnih ugotovitev o vsebini besedila,
- predstavi slikovno gradivo,
- predstavi neznane besede,
- usmerja pogovor na temo besedila (npr. na osnovi naslova ali nekaterih izvzetih besed, na osnovi slikovnega gradiva),
- ključne povedi besedila (ključne informacije) navede v nepravilnem vrstnem redu, dijaki jih poskušajo urediti,
- bere o podobni temi.

Dejavnosti med poslušanjem besedila in po njem

Dijaki naj večkrat poslušajo besedilo.

Možne naloge:

- vprašanja, ki se nanašajo na najpomembnejše informacije (vrsta, tema, čas, kraj, osebe),
- učitelj našteje trditve, o katerih morajo dijaki odločiti, ali so pravilne ali ne,
- naloge izbirnega tipa (test),
- ugotovitev in zapis dejstev (izpolnjevanje praznih okenc tabele ...),
- igra vlog – učitelj ustavi posnetek, dijaki nadaljujejo zgodbo, po ponovnem poslušanju primerjajo svojo zgodbo s posnetkom.

Po končanem reševanju nalog slušnega razumevanja se dijaki vse bolj oddaljijo od izvirnega besedila in npr.:

- izbirajo (nov) naslov,
- nadaljujejo zgodbo, pripovedujejo zgodbo z druge perspektive,
- spremenijo pripovedno besedilo v dialoško in obratno,
- pripravijo osnutek zgodbe,
- sodelujejo v razpravi, pogovoru, pripravijo komentar k besedilu.

5.2. RAZVIJANJE BRALNEGA RAZUMEVANJA

Naloge za razvijanje spretnosti bralnega razumevanja usposobijo dijake za branje in razumevanje različnih vrst avtentičnih besedil. Ob teh dejavnostih dijaki uporabljajo eno- in dvojezične slovarje, različno slikovno gradivo in druge učne pripomočke.

Učitelj svoje delo načrtuje tako, da dijaki usvojijo več različnih bralnih strategij.

Dijaki najprej preberejo besedilo tiho, saj je cilj razumevanje besedila. Glasno branje gre lahko na rovaš razumevanja, medtem ko branje po povedih razdrobi enotnost besedila in preprečuje sklepanje na pomen neznanih besed iz konteksta besedila. Kljub temu priporočamo občasno glasno branje za utrjevanje pravilne izgovarjave.

Dijak odvisno od postavljenega cilja izbira med naslednjimi bralnimi strategijami:

- hitro, globalno branje/pregled celega besedila,
- iskanje določenih delov, ključnih informacij,
- interpretacija, vrednotenje besedila.

Razvijanje spretnosti bralnega razumevanja ima tri faze:

Dejavnosti pred branjem

Pred obravnavo besedila je treba dijake motivirati za sprejemanje danega besedila. Na podlagi naslova, slikovnega gradiva, nekaterih izbranih besed lahko dijaki ugibajo, o čem pripoveduje besedilo. Za usmerjanje dijakove pozornosti in za kasnejše preverjanje razumevanja besedila tudi pred branjem postavimo vprašanja oziroma razdelimo naloge in ne samo po njem.

Učitelj lahko izbira med sledečimi in seveda tudi drugimi možnostmi:

- besedilo predstavi s priklicem elementov že znanega besedila,
- dijake seznanj s ključnimi besedami besedila,
- dijakom predstavi slikovno gradivo na temo besedila, dijaki izražajo lastna mnenja, čustva, vtise,
- bistvene elemente besedila predstavi v nepravilnem vrstnem redu, dijaki jih postavijo v pravilni vrstni red.

Učitelj lahko predstavi besedilo tudi na neobičajen način:

- natipkano besedilo razreže na povedi, odstavke,
- besedilo razmnoži tako, da nekatere besede nadomesti z njihovimi sopomenkami,
- besedilo razmnoži tako, da nekatere besede izpusti,
- besedilo posreduje dijakom tako, da manjkajo ločila,
- ključno poved besedila izpusti brez kakršnekoli sledi, namiga – njegovo mesto in pomen morajo po branju uganiti dijaki.

Dejavnosti med branjem

Učitelj uporablja strategije, ki omogočajo, da dijaki hitreje dojamejo besedilo, čeprav vsebuje neznane izraze.

Najpogostejši tipi nalog:

- vnaprej postavljena vprašanja o najpomembnejših informacijah besedila,
- trditve, o katerih pravilnosti odločajo dijaki,
- vprašanja izbirnega tipa, ki se nanašajo na vsebino besedila,
- dijaki popravljajo napačne trditve učitelja,
- izpolnjevanje tabele,
- postavitev informacij v pravilni vrstni red,
- dopolnjevanje manjkajočih besed,
- prepoznavanje teme in namena besedila.

Dejavnosti po branju

Ko dijaki preberejo besedilo in rešijo naloge bralnega razumevanja, še ne končajo obravnave besedila. Z nalogami, ki sledijo, se dijaki vse bolj oddaljujejo od danega besedila, in tako dobijo možnost za individualne izjave (vtis, mnenje, čustva):

- nadaljujejo zgodbo in/ali ugibajo predhodne dogodke,
- pripovedujejo zgodbo z drugega vidika,
- spremenijo pripovedno besedilo v dialoško in obratno,
- pripravijo dramatizacijo besedila,
- sodelujejo v razpravi, pogovoru, pripravijo komentar k besedilu.

5.3. RAZVIJANJE GOVORNIH MOŽNOSTI

Eden najpomembnejših ciljev učenja madžarskega jezika kot drugega jezika je, da so dijaki zmožni usvojene jezikovne strukture uporabljati v resničnih življenjskih situacijah za izražanje svojih namenov, misli in čustev.

Ker lahko izražanje v drugem jeziku dijakom povzroča težave, jih mora učitelj neprestano bodriti za izražanje v tem jeziku. Verbalnost je pri učenju tujega jezika ključnega pomena (učenje jezika s poudarkom na komunikaciji). Učitelj si prizadeva, da pogovori pri učnih urah ne bodo prisiljeni (vprašanje-odgovor) oziroma preveč prosti. Razen tradicionalnih družabnih tem izbirajmo tudi neobičajne, mogoče celo absurdne situacije, ki razgibajo domišljijo dijakov in jih spodbujajo k samoizražanju. Tako se dijaki vključujejo v pogovor, pripravljeni so sodelovati, izoblikuje se zdrav tekmovalni duh, naučijo se biti zmagovalci ali poraženci v določenih situacijah.

Pogovor je lahko prost ali voden. Tudi prost, nevezan pogovor je treba načrtovati, npr. učitelj daje naloge, ki jih dijaki med pogovorom rešijo, določi čas pogovora, ustvari tekmovalno vzdušje itd. Med vodenim pogovorom učitelj od dijakov pričakuje uporabo določenih jezikovnih struktur. Velikega pomena je tudi utrjevanje postavljanja vprašanj, saj je to v komunikaciji prav tako pomembno kot odgovarjanje na vprašanja.

Dialogi

Dialog je najpomembnejši element vsakdanje verbalne komunikacije, zato je velik poudarek na njegovem utrjevanju. Učitelj naj dijake vedno seznanja z dejavniki komunikacije, na podlagi tega se dijaki prilagodijo govorni situaciji.

Igra vlog

Različne – dijakovi starosti in zanimanju primerne – igre spremljajo dijake ves čas trajanja procesa šolanja. V igri vlog dijak upodablja sebe ali izmišljeno osebo v izmišljeni situaciji. Načrtovanje igre naj bo premišljeno in temeljito, učiteljeva navodila jasna in točna.

Potek igre vlog:

1. Predstavitev/obrazložitev okoliščin, razdelitev vlog, določitev nalog.
2. Izvajanje (delo v dvojicah, skupinsko delo).
3. Analiza izvajanja:
 - samoevalvacija dijakov,
 - komentar v igri sodelujočih.
4. Dijaki vrednotijo opravljeno delo in igro.

Vrste iger vlog:

- Izmenjava informacij: predstavitev oseb, interesov, znanja iz vsakdanjega življenja.
- Igra vlog po vnaprej napisanem scenariju; učitelj pripravi scenarij, dijaki izberejo vloge.
- Navezovanje stikov:
 - z neznano osebo (na avtobusu, v trgovini ...),
 - z določenim namenom (opravičevanje, izražanje dobrih želja ...).
- Situacijske igre.

Monološko izražanje

Pri učenju jezika, ki temelji na komunikaciji, se pogosto pokaže priložnost, da se dijaki izrazijo o sebi, svojih pričakovanjih, veselju in problemih, hkrati spoznajo svoje sošolce, poglobijo sposobnost empatije.

Projektno delo

Vsak dijak ima možnost, da pri projektne delu sodeluje skladno s svojimi sposobnostmi. Učitelj ima pri tem vlogo usmerjevalca.

Faze priprave projektne dela:

1. Uvod: učitelj predstavi temo, vizualne in druge pripomočke.
2. Priprava na projektne delo: dijaki zbirajo ideje in oblikujejo skupine glede na svoje zanimanje.
3. Načrtovanje, razdelitev nalog, način predstavitve projektne dela; v prvem delu vodi in usmerja delo učitelj, nato delajo dijaki samostojno.
4. Plenarna predstavitev projektne dela.
5. Vrednotenje opravljenih dejavnosti: opravijo dijaki, učitelj pripravi povzetek.

5.4. RAZVIJANJE ZMOŽNOSTI PISNEGA IZRAŽANJA

Naloge za razvijanje zmožnosti pisnega izražanja večinoma temeljijo na predhodni ustni obravnavi besedila. Dijaki najprej tvorijo besedne zveze, krajša besedila; pomembno je, da upoštevamo načelo postopnosti. Ker se zmožnost pisnega izražanja lahko usvoji le z utrjevanjem, je potrebno za dijake pripraviti veliko različnih nalog. Utrjevanje, ki je sprva vodena dejavnost, naj bi se sčasoma spremenilo v svobodno, ustvarjalno dejavnost.

Usmerjanje dejavnosti, ki razvijajo zmožnosti pisnega izražanja:

- obravnava vzorca besedila → vaje k vzorcu besedila → tvorba novega besedila → vrednotenje → poprava
- tvorjeno besedilo → primerjava tega s podobnim besedilom oziroma vzorcem besedila → vrednotenje → poprava → ponovna tvorba besedila

Nekaj primerov vaj za razvijanje spretnosti pisnega izražanja:

- tvorba povedi: dijake navajamo na izbor primernih besed, na jezikovno pravilnost, na upoštevanje pravopisnih pravil (dijaki urejajo, dopolnjujejo povedi, sestavljanke ...);
- dopolnjevanje nepopolnega besedila: učitelj predstavi nepopolno besedilo, dijaki ga dopolnijo z manjkajočimi podatki;
- krajši opisi in obnove; po navadi sledi predhodni ustni dejavnosti: govor/poslušanje/strnjena obnova;
- tvorba besedila z danimi podatki/izrazi (raba veznikov);
- predstavitev vzorca besedila, s katerim dijaki spoznajo zgradbo in vsebino besedila (npr. življenjepis).

Nekaj primerov vodenega in kreativnega pisanja:

- tvorba besedila po danih navodilih (ob pomoči ključnih besed),
- tvorba besedila z določenim namenom, znanemu naslovniku (osebno dopisovanje),
- spreminjanje značaja znane osebe (učitelj, sošolec, zgodovinska osebnost),
- ustvarjanje besedila reklamnega spota.

Nadvse pomembno je, da učitelj postopoma navaja dijake k reševanju vedno težjih nalog.

5.5. RAZVIJANJE JEZIKOVNIH KOMPETENC

Bogatenje besedišča

Dijaki bogatijo besedišče tako, da nove besede in izraze spoznavajo v avtentičnih slušnih in pisnih besedilih. Dodatne dejavnosti za bogatenje besedišča:

- učenje novih besed,
- vizualno ponazarjanje,
- uporaba eno- in dvojezičnih slovarjev,
- umestitev v kontekst (v besedilih, nalogah),
- uporaba semantičnih polj in oblikovanje »pojmovne karte« itd.

Razvijanje gramatičnih kompetenc

Dijaki razvijajo gramatične kompetence:

- na induktivni način, s spoznavanjem nove jezikovne snovi, kakor se ta pojavlja v avtentičnih gradivih,
- na induktivni način v besedilih, ki so nastala prav z namenom, da predstavijo gramatične elemente in kategorije, z razlago in nadaljnjimi vajami,
- s predstavitvijo paradigem, tabel, z njihovo razlago in vajami.

6. PREVERJANJE IN OCENJEVANJE ZNANJA

Učitelj s preverjanjem znanja ugotavlja doseganje učnih ciljev, ki so predmet ocenjevanja znanja. Preverjanje se izvaja na vseh štirih področjih zmožnosti, preverja se tudi besedišče in funkcionalna raba jezika.

Učitelj na začetku šolskega leta dijake seznanj z oblikami, načini ter merili ocenjevanja znanja.

Ustno ocenjevanje:

- tvorba monološkega neumetnostnega besedila (govorni nastop),
- sodelovanje v pogovoru (dialoško besedilo).

Pisno ocenjevanje:

- naloge bralnega in slušnega razumevanja,
- tvorba določene vrste neumetnostnega besedila.